

BÁO CÁO

Chiến dịch giảm thiểu vi phạm về động vật hoang dã tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn thành phố Tam Kỳ, tỉnh Quảng Nam

GIAI ĐOẠN 2022 - 2023

KẾT QUẢ SƠ LƯỢC

Thành phố Tam Kỳ (tỉnh Quảng Nam) là một trong những địa phương đã được ENV khảo sát trong chiến dịch giảm thiểu vi phạm về động vật hoang dã (ĐVHD) tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn 07 đô thị lớn ở Việt Nam giai đoạn từ tháng 3/2022 đến tháng 10/2023. Sau khảo sát, ENV đã chia sẻ kết quả đến Ủy ban nhân dân (UBND) thành phố Tam Kỳ và đề nghị chính quyền chỉ đạo các cơ quan chức năng xử lý hiệu quả vi phạm về ĐVHD phát hiện tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn. Đây là lần thứ hai ENV thực hiện khảo sát tại thành phố Tam Kỳ (lần khảo sát đầu tiên được thực hiện vào năm 2019-2020).

Qua khảo sát **243** cơ sở kinh doanh đáp ứng tiêu chí, ENV phát hiện **4,9%** các cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD, giảm gần một nửa so với tỷ lệ **8,1%** được ghi nhận tại địa phương này trong khảo sát năm 2019-2020. Đặc biệt, nhà hàng chiếm **9/12** cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm trong khảo sát giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023. Vi phạm phổ biến tại các nhà hàng này là hoạt động quảng cáo các món ăn chế biến từ ĐVHD như nhím, rắn, cây, don, kỳ đà và một số loài thủy sản như cá nhám (cá mập sữa), cá mặt quỷ.

Ngoài ra, ENV ghi nhận **90,9%** các cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD được phát hiện trong đợt khảo sát lần 1 đã không còn dấu hiệu vi phạm (*Vui lòng xem bảng dưới đây*). Với chỉ có **01** cơ sở kinh doanh vẫn tiếp tục có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD sau khi các cơ quan chức năng thành phố Tam Kỳ vào cuộc, hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD của thành phố Tam Kỳ không chỉ cao hơn đáng kể so với kết quả ghi nhận trong khảo sát giai đoạn năm 2019-2022 (**77%**) mà còn đưa thành phố Tam Kỳ trở thành một trong số những địa phương đạt kết quả cao nhất trong công tác xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn những đô thị được khảo sát giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023.

4,9%

Mức độ phổ biến của vi phạm về ĐVHD (Tỷ lệ vi phạm)

Định nghĩa: Tỷ lệ phần trăm số cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trên tổng số các cơ sở kinh doanh được khảo sát.

Kết quả: 12 cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trên tổng số 243 cơ sở kinh doanh được khảo sát.

90,9%

Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD

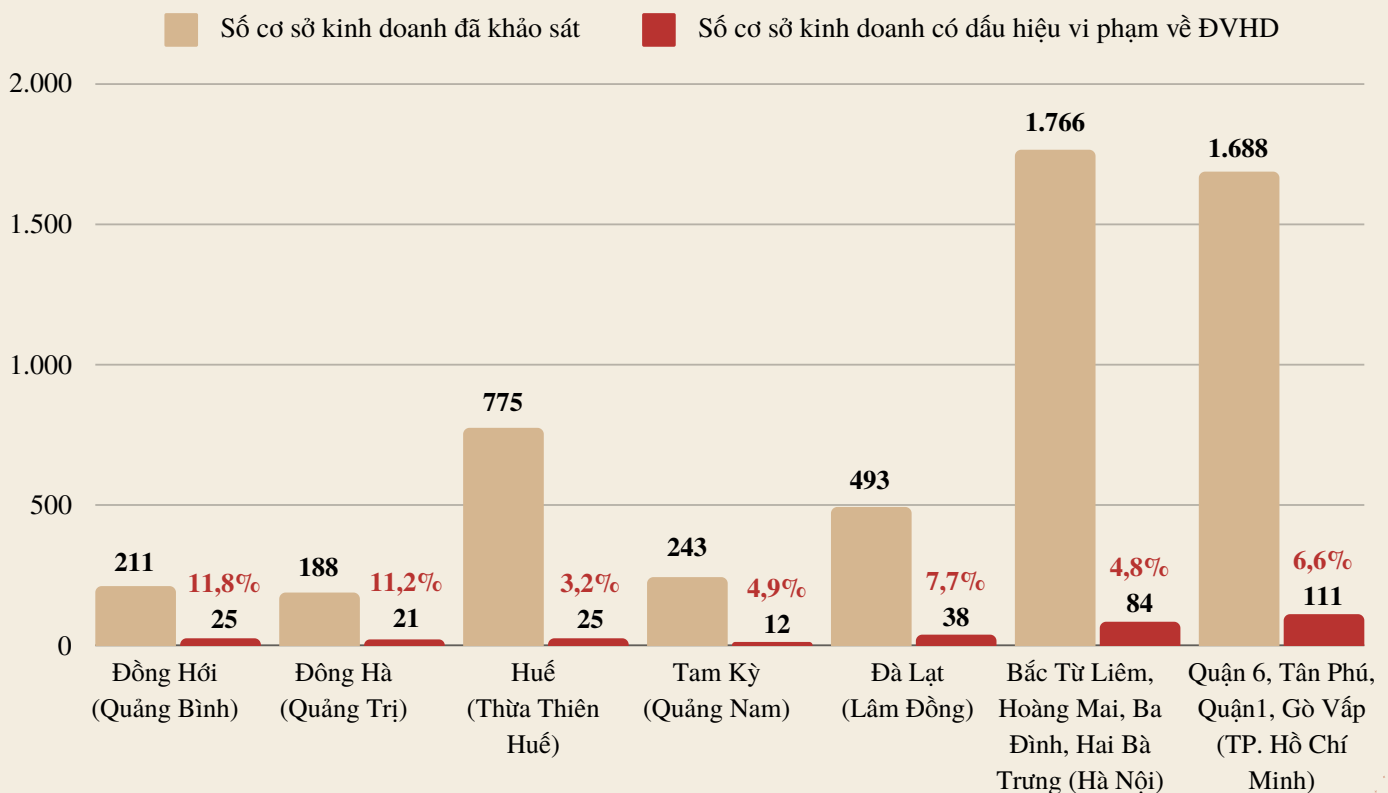
Định nghĩa: Tỷ lệ phần trăm số cơ sở kinh doanh không còn vi phạm sau can thiệp của các cơ quan chức năng trên tổng số cơ sở kinh doanh bị phát hiện có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD còn hoạt động tại thời điểm khảo sát.

Kết quả: 10 cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD đã được các cơ quan chức năng xử lý thành công. 01 cơ sở bị phát hiện có dấu hiệu vi phạm trong đợt khảo sát lần 1 không còn hoạt động trong các đợt khảo sát tiếp theo và do đó không được đưa vào đánh giá hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD của các cơ quan chức năng.

MỨC ĐỘ PHỔ BIẾN CỦA VI PHẠM VỀ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ TAM KỲ SO VỚI CÁC ĐỊA PHƯƠNG ĐƯỢC KHẢO SÁT CÙNG GIAI ĐOẠN

Thành phố Tam Kỳ là một trong những địa phương ghi nhận tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm pháp luật về ĐVHD thấp nhất (**4,9%**) trong tổng số 07 đô thị được khảo sát giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023, tương đương với tỷ lệ ghi nhận tại Hà Nội (**4,8%**), và chỉ cao hơn tỷ lệ ghi nhận tại thành phố Huế (**3,2%**). Ngược lại, thành phố Đông Hà và thành phố Đông Hới ghi nhận tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD cao nhất trong số các đô thị được khảo sát trong giai đoạn này, lần lượt là **11,8%** và **11,2%** - cao hơn gấp đôi tỷ lệ được ghi nhận ở thành phố Tam Kỳ (*Biểu đồ 1*).

Biểu đồ 1: Mức độ phổ biến của vi phạm về ĐVHD

Kết quả toàn quốc (Tháng 3/2022 – Tháng 10/2023)

Tổng số cơ sở được khảo sát tại tất cả các đô thị: **5.346**

Tổng số cơ sở có dấu hiệu vi phạm tại tất cả các đô thị được khảo sát: **316**

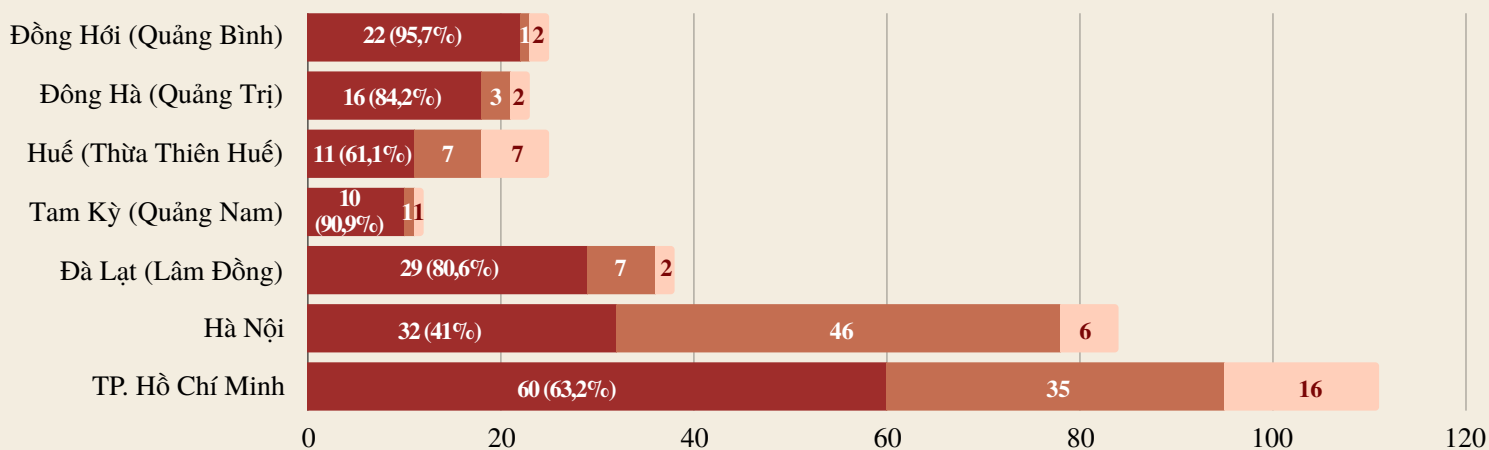
Trung bình tỷ lệ cơ sở có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại tất cả các đô thị được khảo sát: **5,9%**

HIỆU QUẢ XỬ LÝ VI PHẠM VỀ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH CỦA CƠ QUAN CHỨC NĂNG THÀNH PHỐ TAM KỲ SO VỚI NHỮNG ĐỊA PHƯƠNG ĐƯỢC KHẢO SÁT CÙNG GIAI ĐOẠN

Trong số 12 cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD được ghi nhận trong đợt khảo sát lần 1, chỉ còn 01 cơ sở vẫn tiếp tục có dấu hiệu vi phạm sau khi có sự vào cuộc của cơ quan chức năng thành phố Tam Kỳ. Như vậy, hiệu quả xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh của cơ quan chức năng địa phương đạt **90,9%**, vượt xa so với mức trung bình được ghi nhận tại các đô thị được khảo sát trong giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023 là **64,3%**. Kết quả này đã đưa thành phố Tam Kỳ trở thành địa phương đứng thứ hai trong công tác xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh, chỉ đứng sau thành phố Đồng Hới (**95,7%**). Theo sát thành phố Tam Kỳ là thành phố Đông Hà và thành phố Đà Lạt với tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh lần lượt là **84,2%** và **80,6%**. Trong khi đó, Thành phố Hồ Chí Minh và thành phố Huế có tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh lần lượt là **63,2%** và **61,1%** - thấp hơn khoảng 30% so với thành phố Tam Kỳ. Hà Nội là địa phương đạt hiệu quả thấp nhất trong số các đô thị được khảo sát trong giai đoạn này, với chỉ **41%** cơ sở kinh doanh tuân thủ pháp luật về ĐVHD sau khi có sự can thiệp của cơ quan chức năng, chỉ bằng gần một nửa tỷ lệ ghi nhận tại thành phố Tam Kỳ (Biểu đồ 2).

Biểu đồ 2. Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD

- Số cơ sở tuân thủ pháp luật sau can thiệp của cơ quan chức năng
- Số cơ sở vẫn còn dấu hiệu vi phạm về ĐVHD
- Số cơ sở đã đóng cửa

Kết quả chung tại các đô thị được khảo sát (Tháng 3/2022 – Tháng 10/2023)

Số cơ sở tuân thủ pháp luật sau can thiệp của cơ quan chức năng tại tất cả các đô thị được khảo sát: **180**

Số cơ sở vẫn còn dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại tất cả các đô thị được khảo sát: **100**

Trung bình tỷ lệ xử lý thành công vi phạm về ĐVHD tại tất cả các đô thị được khảo sát: **64,3%**

Bào ngư: soup, sashimi,
nướng mỡ hành, cháo

MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐÁNG LƯU Ý VÀ KHUYẾN NGHỊ CỦA ENV

Cá mặt quỷ: nướng muối ớt, cháo

Việc xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh không chỉ đảm bảo thực thi pháp luật về ĐVHD mà còn góp phần giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ ĐVHD bằng cách hạn chế hoạt động mua bán, tiêu thụ công khai các loài này. Chính vì vậy, ENV trân trọng ghi nhận nỗ lực của chính quyền và các cơ quan chức năng thành phố Tam Kỳ vì những kết quả tích cực trong công tác xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn trong giai đoạn tháng 3/2022 đến tháng 10/2023.

Tuy nhiên, với **9/12** cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD tại thành phố Tam Kỳ là nhà hàng, ENV cho rằng các cơ quan chức năng thành phố Tam Kỳ cần chủ động áp dụng những biện pháp nghiêm ngặt hơn trong công tác quản lý và xử lý vi phạm về ĐVHD tại nhà hàng cũng như các cơ sở kinh doanh khác, đồng thời ngăn chặn sự tái diễn của hoạt động này. **Chỉ thị số 29/CT-TTg** ngày 23/7/2020 của Thủ tướng Chính phủ đã yêu cầu Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương chỉ đạo các cơ quan, đơn vị trên địa bàn tăng cường công tác quản lý, kiểm tra và thanh tra các cơ sở nuôi, kinh doanh ĐVHD về tuân thủ nguồn gốc hợp pháp và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm.

Thêm vào đó, trong khảo sát giai đoạn 2022-2023, ENV ghi nhận **02** cửa hàng sinh vật cảnh có dấu hiệu vi phạm pháp luật về ĐVHD. Dù chỉ ghi nhận 02 vụ việc nhưng dấu hiệu vi phạm tại các cửa hàng này đều liên quan đến hoạt động buôn bán chim hoang dã, trong đó có nhiều loài ngoại lai. Ngày 17/5/2022, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành **Chỉ thị số 04/CT-TTg**, trong đó nghiêm cấm mọi hoạt động săn bắt và buôn bán trái phép chim hoang dã, di cư tại Việt Nam. Vì vậy, các cơ quan chức năng cần có biện pháp hiệu quả hơn để giảm dần tình trạng buôn bán chim trái phép tại thành phố Tam Kỳ. Theo ENV, các cơ quan chức năng nên đặc biệt quan tâm và xử lý các vi phạm liên quan đến những loài chim nằm trong danh mục loài nguy cấp, quý, hiếm được pháp luật bảo vệ, cũng như các loài chim di cư mà hoạt động săn bắt, quảng cáo, buôn bán những loài này có ảnh hưởng tiêu cực đến đa dạng sinh học toàn cầu.

Lưu ý: Từ chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, sau khi tham khảo ý kiến của các chuyên gia, ENV đã biên soạn tài liệu “**Các loài chim hoang dã nghiêm cấm hoặc hạn chế quảng cáo và mua bán**” bao gồm các loài chim được liệt kê trong các danh mục loài nguy cấp, quý, hiếm theo quy định pháp luật và các loài chim di cư. Tài liệu này đã được chia sẻ với tất cả cơ quan Kiểm lâm trên toàn quốc cũng như chủ các cơ sở kinh doanh chim cảnh (Vui lòng tham khảo tài liệu tại đường dẫn: <https://bit.ly/ENVBirdbook2024>).

Ngoài ra, trong khảo sát tại thành phố Tam Kỳ, ENV cũng ghi nhận **01** hiệu thuốc đông y có hoạt động kinh doanh cao hổ. Loài hổ là loài ĐVHD nguy cấp, quý, hiếm và được bảo vệ ở mức độ cao nhất theo quy định của pháp luật Việt Nam. Quảng cáo, buôn bán sản phẩm từ hổ không chỉ là hành vi vi phạm pháp luật mà có tác động tiêu cực đến hệ sinh thái vốn đã mất cân bằng như hiện nay, cuối cùng dẫn đến sự tuyệt chủng của loài ĐVHD nguy cấp này. Điều này càng nhấn mạnh trách nhiệm của các cơ quan chức năng trong việc áp dụng những biện pháp xử lý nghiêm khắc hơn đối với hoạt động buôn bán thuốc đông y có thành phần ĐVHD nói chung và hổ nói riêng.

ENV hy vọng chính quyền và cơ quan chức năng thành phố Tam Kỳ tiếp tục kiên quyết xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh để dần loại bỏ loại vi phạm này trên địa bàn thành phố. Dưới đây là một số đề xuất của ENV để thành phố Tam Kỳ đạt được mục tiêu này:

1 Tăng cường công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức người dân thông qua phương tiện thông tin đại chúng và các kênh truyền thông phổ biến khác nhằm giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ ĐVHD.

2 Triển khai các chiến dịch ra quân tập trung vào những cửa hàng chim cảnh, sinh vật cảnh, nhà hàng và hiệu thuốc đông y nhằm đảm bảo sự tuân thủ pháp luật của các cơ sở kinh doanh này và áp dụng hình thức xử phạt nghiêm khắc, phù hợp trong trường hợp phát hiện vi phạm để tạo sức răn đe. Ngoài ra, cũng cần thường xuyên kiểm tra, giám sát các cơ sở kinh doanh đã từng bị phát hiện có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trên địa bàn thành phố nhằm đảm bảo những cơ sở kinh doanh này không tái phạm.

3 Nâng cao ý thức và trách nhiệm quản lý của chính quyền địa phương (như UBND phường) để đảm bảo những cơ quan này chủ động trong công tác quản lý và xử lý vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn.

PHỤ LỤC: TỔNG QUAN CHIẾN DỊCH GIẢM THIỂU VI PHẠM VỀ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH

Năm 2013, ENV đã phát triển và bắt đầu thực hiện chương trình đánh giá mức độ phổ biến của các vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn các đô thị lớn của Việt Nam cũng như đánh giá hiệu quả xử lý vi phạm của các cơ quan chức năng.

Đến nay, các chương trình khảo sát đã được thực hiện tại hơn 40 đô thị trên địa bàn 13 tỉnh/thành phố trên cả nước, bao gồm Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Lâm Đồng, Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên Huế, Nghệ An, Cần Thơ, Khánh Hòa, Bà Rịa Vũng Tàu, Quảng Nam, Đà Nẵng với tổng số 23.671 cơ sở kinh doanh được khảo sát.

Sau mỗi đợt khảo sát, ENV thông báo kết quả tới Ủy ban nhân dân quận, thành phố và đề nghị các cơ quan này xem xét xử lý các cơ sở có dấu hiệu vi phạm. Sau khoảng thời gian từ 60-90 ngày, ENV sẽ tiến hành khảo sát lần tiếp theo đối với các cơ sở đã phát hiện dấu hiệu vi phạm trước đó.

Trong quá trình này, ENV chỉ tiến hành khảo sát những cơ sở kinh doanh đáp ứng các tiêu chí nhất định. Các cơ sở kinh doanh bao gồm: nhà hàng, quán bar (bao gồm quán karaoke và cửa hàng rượu), hiệu thuốc y học cổ truyền, cửa hàng sinh vật cảnh, khách sạn và chợ. Khảo sát chỉ ghi nhận những dấu hiệu vi phạm quan sát được, bao gồm quảng cáo và buôn bán ĐVHD hoặc các sản phẩm từ ĐVHD, nuôi nhốt, tàng trữ ĐVHD. Quảng cáo bằng lời nói về ĐVHD không bị coi là vi phạm.

Tất cả các trường hợp vi phạm đều được cập nhật trên “**Hệ thống dữ liệu vi phạm về ĐVHD**” của ENV. Hệ thống này lưu giữ thông tin của tất cả các vụ việc được ENV ghi nhận với đầy đủ, chi tiết những hoạt động đã được thực hiện để xử lý từng vụ việc, bao gồm kết quả xử lý của các cơ quan chức năng và quá trình giám sát độc lập của ENV.

Báo cáo về hiệu quả của công tác giảm thiểu vi phạm về ĐVHD tại các cơ sở kinh doanh trên địa bàn trong tương quan so sánh với các địa phương khác sẽ được chia sẻ với lãnh đạo chính quyền địa phương. Đây cũng là một phần của chiến dịch chung nhằm xóa bỏ tình trạng buôn bán ĐVHD trái phép trên cả nước.

Đánh giá được thực hiện dựa trên **hai** tiêu chí:

- **Mức độ phổ biến của vi phạm về ĐVHD:** Số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm pháp luật về ĐVHD trên tổng số cơ sở kinh doanh được khảo sát.
- **Hiệu quả công tác xử lý vi phạm về ĐVHD:** Số cơ sở kinh doanh có dấu hiệu vi phạm về ĐVHD trong đợt khảo sát lần 1 nhưng đã không còn vi phạm sau khi có sự can thiệp của các cơ quan chức năng.

TRUNG TÂM GIÁO DỤC THIÊN NHIÊN

Được thành lập năm 2000, Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV) là một trong những tổ chức đầu tiên tại Việt Nam chuyên sâu về lĩnh vực bảo tồn thiên nhiên và bảo vệ môi trường. ENV đấu tranh ngăn chặn tình trạng buôn bán trái phép ĐVHD và hướng tới mục tiêu nâng cao nhận thức của cộng đồng về sự cần thiết phải bảo vệ thiên nhiên và các loài ĐVHD. Bằng các chiến lược mang tính sáng tạo và đổi mới, ENV mong muốn từng bước thay đổi thái độ và hành vi của cộng đồng, giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ các sản phẩm từ ĐVHD. Bên cạnh đó, ENV cũng phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chức năng nhằm tăng cường thể chế, chính sách và trực tiếp hỗ trợ các nỗ lực thực thi pháp luật trong công cuộc bảo vệ các loài ĐVHD đang bị đe dọa tại Việt Nam, trong khu vực và trên toàn thế giới.

LĨNH VỰC HOẠT ĐỘNG CỦA ENV

Từ năm 2007, ENV tập trung vào ba lĩnh vực trọng tâm mang tính chiến lược nhằm ngăn chặn hoạt động buôn bán ĐVHD trái phép bao gồm:

- Hỗ trợ đóng góp ý kiến để tăng cường thể chế, khắc phục các lỗ hổng pháp luật, phát triển các chính sách hiệu quả và thúc đẩy quá trình ra quyết định có liên quan tới vấn đề bảo vệ ĐVHD.
- Hỗ trợ tăng cường thực thi pháp luật thông qua cung cấp thông tin và khuyến khích sự tham gia tích cực của cộng đồng cùng chung tay ngăn chặn tình trạng buôn bán ĐVHD trái phép.
- Giảm thiểu nhu cầu tiêu thụ các sản phẩm từ ĐVHD thông qua các chiến dịch dài hạn nhằm thay đổi thái độ và hành vi của cộng đồng.

TRUNG TÂM GIÁO DỤC THIÊN NHIÊN

Địa chỉ: Phòng 1701 (Tầng 17), tòa nhà 17T5, Hoàng Đạo Thúy, Thanh Xuân, Hà Nội

Điện thoại: 024 6281 5424

Fax: 024 6281 5423

Email: hotline.env@gmail.com

Website: www.thiennhien.org

